

АНОТАЦІЯ

ЧЕНЬ Жунхао. Формування управлінської компетентності майбутніх вчителів фізичної культури у закладах вищої освіти в умовах змішаного навчання. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. – Західноукраїнський національний університет МОН України, Тернопіль, 2026.

У дисертації викладено нове вирішення проблеми формування управлінської компетентності майбутніх вчителів фізичної культури у закладах вищої освіти (ЗВО) в умовах змішаного навчання.

Актуальність теми підтверджується наявною низкою суперечностей, котрі перешкоджають формуванню управлінської компетентності майбутніх вчителів фізичної культури у ЗВО в умовах змішаного навчання. Так, це суперечності між: потребою суспільства у майбутніх вчителях фізичної культури, готових до сучасних освітніх викликів, та реально-існуючим станом їхньої професійної підготовки у ЗВО; високими вимогами до професійно-педагогічної підготовки в межах формування управлінської компетентності майбутніх вчителів та недостатнім рівнем сформованої у ЗВО управлінської компетентності у здобувачів фізичної культури для здійснення ними фахової діяльності; потребами закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) у вчителях фізичної культури, спроможних під час проведення занять фізичної культури ефективно зреалізовувати управлінські функції та існуючим недостатньо-організованим у цьому напрямку навчанням студентів у ЗВО до управлінської діяльності; об'єктивною необхідністю визначення з наукових позицій та впровадження певних дієвих педагогічних умов і науково-методичного забезпечення з формування управлінської компетентності майбутніх вчителів у процесі професійної підготовки в умовах змішаного навчання та емпіричним характером їх зреалізування за традиційної організації навчання майбутніх педагогів у ЗВО.

У сучасних умовах важливого значення в Україні та за її межами набуває якість фахової підготовки майбутніх педагогів фізичної культури у ЗВО в умовах змішаного навчання. Виклики сьогодення спричинили зростаючу потребу у

формуванні в процесі організації навчання майбутніх педагогів фахових компетентностей, оскільки нині недостатньо мати професійні знання. Майбутній фахівець, як компетентний учитель, повинен бути підготовленим і здатним виконувати на належному рівні професійні обов'язки. У цьому аспекті велике значення для професії вчителя фізичної культури має набуття ним у ЗВО фахових компетентностей, пов'язаних із професійним управлінням та з розширенням майбутнього досвіду управлінської діяльності. Саме привласнені майбутніми вчителями фізичної культури управлінські компетентності у ЗВО дозволяють їм вирішувати реальні педагогічні та управлінські проблеми, уміло організувати освітній процес із здобувачами ЗЗСО, виявляти у школярів лідерські якості та здійснювати оцінку рівня їхніх знань, використовуючи різні форми і методи контролю, й критично проводити аналіз власно-прийнятих управлінських рішень у сфері фізичної культури.

Основними вимогами, що ставляться до формування управлінської компетентності майбутніх вчителів фізичної культури за змішаної форми організації навчання у вищій школі є освоєння ними освітньо-професійної програми щодо дієвого здійснення у майбутньому управлінської діяльності у ЗЗСО (за умілого використання нормативно-правових документів та прийнятих управлінських рішень); оволодіння фундаментальними теоретичними знаннями в царині ефективного управління освітою, практичними вміннями і спеціальними навичками з опанування управлінських методів, засобів, способів та процедур ухвалення ефективних управлінських рішень.

Визначено, що сформованість управлінської компетентності майбутніх вчителів фізичної культури у ЗВО є складним інтегральним показником професійної підготовки здобувачів освіти, який відображає їхню здатність ефективно виконувати управлінсько-педагогічні функції та належно керувати власними діями для результативного управління освітнім процесом.

До складових управлінської компетентності майбутніх вчителів фізичної культури віднесено: організацію навчального процесу школярів; забезпечення безпекового освітнього середовища у процесі проведення занять (фізична, психологічна, комунікативно-інформаційна, екологічна, соціальна безпеки);

координацію роботи з колегами-педагогами, адміністрацією закладу освіти, батьками, медичним персоналом, громадськістю; саморефлексію управлінської діяльності; спрямованість на професійний саморозвиток в межах набуття управлінської компетентності.

Сформована у ЗВО управлінська компетентність є засадничо-особистісною основою спроможності майбутнього вчителя фізичної культури до пошукування результативних способів вирішення складних як педагогічних, так і організаційно-управлінських завдань (планування та організація освітнього процесу, прийняття управлінських рішень, здійснення контролю й оцінювання навчально-результативних досягнень учнів та їх мотивація, самовдосконалення власної управлінської діяльності), що потребує ефективної підготовки фахівців-педагогів та індивідуальної відповідальності кожного за результати навчання.

Опрацювання сучасних психолого-педагогічних праць у галузі педагогічного управління та використання власного професійно-управлінського досвіду стосовно змісту і структури формування управлінської компетентності майбутніх вчителів фізичної культури за фахової підготовки у ЗВО в умовах змішаного навчання сприяло встановленню важливих для проведення нами експериментально-дослідної роботи структурних компонентів такого формування: мотиваційно-ціннісного, когнітивного, професійно-діяльнісного та рефлексивно-розвивального.

Зазначеним компонентам властиві чітко визначені критерії (особистісний, знаннявий, діяльнісний та рефлексивний), комплексне охарактеризування яких допомогло виокремити за його показниками рівні сформованості управлінської компетентності майбутніх вчителів фізичної культури (високий (досконалий), достатній (оптимальний), задовільний (продуктивний), низький (базовий)).

Із врахуванням різнобічності проблеми формування управлінської компетентності майбутніх вчителів фізичної культури у ЗВО за змішаного навчання застосовано комплекс взаємопов'язаних теоретичних підходів (компетентнісного, особистісно-орієнтованого, системно-діяльнісного, конструктивного, міждисциплінарного, індивідуального, проблемно-орієнтованого, аксіологічного, акмеологічного).

Результативне формування управлінської компетентності майбутніх вчителів фізичної культури пов'язуємо із виокремленням, конкретизацією та застосуванням в освітньому процесі ЗВО наступних педагогічних умов: створення мотиваційно-ціннісного освітнього середовища, що забезпечує внутрішню зацікавленість здобувачів освіти на набуття управлінських знань та навичок; спрямованість дисциплін професійної підготовки на управлінську діяльність, оскільки за їх результативного проходження управлінська складова стає органічним елементом навчального змісту; використання фахово-зорієнтованих ситуацій у процесі підготовки у контексті перенесення знань із теоретичної площини у практичну; стимулювання самоосвітньої діяльності для самостійного визначення освітніх цілей, планування власного розвитку і несення відповідальності за її результати.

Авторська структурно-функціональна модель формування управлінської компетентності майбутніх вчителів фізичної культури розроблена із урахуванням вимог Проекту Стандарту вищої освіти за спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура) першого (бакалаврського) рівня й охоплює стратегічний, концептуально-методичний та критеріально-діагностичний блоки. Впровадження структурно-функціональної моделі в освітній процес здобувачів освіти ЗВО відбувається з урахуванням наукових принципів (науковості, системності і наступності, професійної спрямованості знань, врахування індивідуальних особливостей, варіативності, гуманізації управління, рефлексивності та інноватики).

Виокремлені педагогічні умови та структурно-функціональна модель вводилися в дію відповідно до авторської Програми покрокового формування управлінської компетентності у студентів експериментальних груп. Програма реалізовувалася здобувачами освіти II-III курсів у процесі вивчення дисциплін «Педагогіка», «Теорія і методика фізичного виховання» та у процесі проходження занять факультативу «Управлінська компетентність як важлива складова професійного становлення педагога» у п'ять логічно-узгоджених етапів (підготовчий, мотиваційний, діяльнісний, практичний та заключний).

Результативність виконаної наукової та пошуково-дослідної роботи щодо формування управлінської компетентності майбутніх учителів фізичної культури засвідчена отриманими якісно-кількісними експериментальними даними за використання емпіричних методів і методів математичної статистики.

Порівняльні показники констатувального та підсумкового етапів експериментального дослідження засвідчили позитивну динаміку рівнів сформованості управлінської компетентності майбутніх вчителів фізичної культури за визначеними компонентами й продемонстрували сумарне збільшення сформованості досліджуваної управлінської компетентності.

Одержані кінцеві результати педагогічного експерименту продемонстрували ефективність використання визначених у дослідженні педагогічних умов та структурно-функціональної моделі формування управлінської компетентності у студентів експериментальних груп.

Наукова новизна одержаних результатів. Вперше означено й теоретично і методично обґрунтовано педагогічні умови формування управлінської компетентності майбутніх вчителів фізичної культури у ЗВО в умовах змішаного навчання, створено авторську Програму з формування управлінської компетентності у бакалаврів в ЗВО, розроблено структурно-функціональну модель формування у майбутніх вчителів фізичної культури управлінської компетентності як сукупність стратегічного, концептуально-методичного та критеріально-діагностичного блоків, які враховують динамічно-змінні вимоги до формування управлінської компетентності у майбутніх вчителів фізичної культури в ЗВО в умовах змішаного навчання; розроблено результативну методику впровадження педагогічних умов у викладання дисциплін професійної підготовки та занять факультативу; створено авторську Програму з формування управлінської компетентності бакалаврів у ЗВО. Удосконалено змістове наповнення і сутність понять «фізична культура у сфері освіти», «майбутній вчитель фізичної культури», «управлінська компетентність», «професійна підготовка майбутніх вчителів фізичної культури до управлінської діяльності», «змішане навчання»; обґрунтовано критерії (особистісний, знаннєвий, діяльнісний та рефлексивний) і рівні (високий (досконалий), достатній

(оптимальний), задовільний (продуктивний), низький (базовий)) сформованості управлінської компетентності майбутніх вчителів фізичної культури у ЗВО в умовах змішаного навчання. Подальшого розвитку набули змістове наповнення професійної підготовки із формування у майбутніх учителів ФК управлінської компетентності в ЗВО, розширено форми і методи організації навчання з метою формування даної компетентності у здобувачів вищої школи за змішаного навчання.

Ключові слова: фізична культура, заклади вищої освіти, змішане навчання, майбутні вчителі фізичної культури, формування управлінської компетентності, освітній процес, професійна підготовка, комунікація, управлінська діяльність, інформаційно-комунікаційні технології, управлінська компетентність.

ANNOTATION

Chen Ronghao. FORMATION OF MANAGERIAL COMPETENCE IN FUTURE PHYSICAL EDUCATION TEACHERS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS UNDER BLENDED LEARNING CONDITIONS. – Qualifying scientific work as a manuscript.

A thesis for a scientific degree of doctor of philosophy. Specialty 011 Educational, pedagogical sciences. – West Ukrainian National University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Ternopil, 2026.

The dissertation presents a new solution to the problem of developing the managerial competence of future physical education teachers in higher education institutions (HEIs) in a blended learning environment.

The relevance of the topic is confirmed by a number of contradictions that hinder the formation of managerial competence of future physical education teachers in HEIs in the context of blended learning. These contradictions include: the need of society for future physical education teachers who are ready for modern educational challenges and the actual state of their professional training in HEIs; high requirements for professional and pedagogical training in the formation of managerial competence of

future teachers and the insufficient level of managerial competence formed in HEIs in physical education applicants for the performance of their professional activities; the needs of general secondary education institutions (GSEIs) for physical education teachers who are able to effectively perform management functions during physical education classes and the existing insufficiently organized training of students in HEIs for management activities in this area; the objective need to determine, from a scientific point of view, and implement certain effective pedagogical conditions and scientific and methodological support for the formation of managerial competence of future teachers in the process of professional training in a blended learning environment and the empirical nature of their implementation in the traditional organization of training future teachers in HEIs.

In today's conditions, the quality of professional training of future physical education teachers in HEIs in a blended learning environment is becoming increasingly important in Ukraine and beyond. Current challenges have led to a growing need to develop professional competencies in the process of organizing the training of future teachers, as professional knowledge alone is no longer sufficient. As a competent teacher, a future specialist must be prepared and able to perform professional duties at the appropriate level. In this regard, it is of great importance for the profession of a physical education teacher to acquire professional competencies in HEIs related to professional management and the expansion of future management experience. It is precisely the managerial competencies acquired by future physical education teachers in HEIs that enable them to solve real pedagogical and management problems, skillfully organize the educational process with GSEI applicants, identify leadership qualities in schoolchildren and assess their level of knowledge using various forms and methods of control, and critically analyze their own management decisions in the field of physical education.

The main requirements for the development of managerial competence of future physical education teachers in a mixed form of higher education are mastering an educational and professional program for the effective implementation of future managerial activities in GSEIs (through the skillful use of regulatory and legal documents and accepted managerial decisions); the acquisition of fundamental

theoretical knowledge in the field of effective education management, practical skills, and special skills in mastering management methods, means, ways, and procedures for making effective management decisions.

It has been determined that the formation of managerial competence of future physical education teachers in HEIs is a complex integral indicator of the professional training of students, which reflects their ability to effectively perform managerial and pedagogical functions and properly manage their own actions for effective management of the educational process.

The components of the managerial competence of future physical education teachers include: organizing the educational process for schoolchildren; ensuring a safe educational environment during classes (physical, psychological, communicative-informational, environmental, and social safety); coordination of work with fellow teachers, the administration of the educational institution, parents, medical staff, and the public; self-reflection on managerial activities; focus on professional self-development within the framework of acquiring managerial competence.

The managerial competence formed in HEIs is the fundamental personal basis for the ability of future physical education teachers to find effective ways to solve complex pedagogical, organizational, and managerial tasks (planning and organizing the educational process, making management decisions, monitoring and evaluating students' academic achievements and their motivation, self-improvement of one's own management activities), which requires effective training of teaching professionals and individual responsibility of each person for the results of learning.

The study of contemporary psychological and pedagogical works in the field of pedagogical management and the use of our own professional and managerial experience regarding the content and structure of the formation of managerial competence of future physical education teachers in professional training at HEIs in a blended learning environment contributed to the establishment of structural components of such formation that are important for our experimental and research work: motivational-value, cognitive, professional-activity, and reflective-developmental.

These components have clearly defined criteria (personal, knowledge, activity, and reflective), the comprehensive characterization of which helped to identify the levels of managerial competence of future physical education teachers (high (excellent), sufficient (optimal), satisfactory (productive), low (basic)).

Taking into account the multifaceted nature of the problem of developing the managerial competence of future physical education teachers in HEIs through blended learning, a set of interrelated theoretical approaches (competence-based, personality-oriented, system-activity-based, constructive, interdisciplinary, individual, problem-oriented, axiological, acmeological) was applied.

We associate the effective formation of managerial competence of future physical education teachers with the identification, specification, and application of the following pedagogical conditions in the educational process of HEIs: the creation of a motivational and value-based educational environment that ensures the internal interest of students in acquiring managerial knowledge and skills; focusing professional training disciplines on management activities, since their effective completion makes the management component an integral part of the educational content; using professionally oriented situations in the training process in the context of transferring knowledge from the theoretical to the practical plane; stimulation of self-education activities for independent determination of educational goals, planning of personal development, and responsibility for its results.

The author's structural and functional model for the formation of managerial competence in future physical education teachers was developed taking into account the requirements of the Draft Standard of Higher Education in the specialty 014.11 Secondary Education (Physical Education) of the first (bachelor's) level and covers strategic, conceptual-methodological, and criterion-diagnostic blocks. The implementation of the structural-functional model in the educational process of higher education institution students takes into account scientific principles (scientificity, systematicity and continuity, professional orientation of knowledge, consideration of individual characteristics, variability, humanization of management, reflexivity, and innovation).

The identified pedagogical conditions and structural-functional model were implemented in accordance with the author's Program for the step-by-step formation of managerial competence in students of experimental groups. The program was implemented by second- and third-year students in the process of studying the disciplines «Pedagogy», «Theory and Methods of Physical Education» and in the process of attending the elective course «Managerial Competence as an Important Component of Professional Development of a Teacher» in five logically coordinated stages (preparatory, motivational, activity-based, practical, and final).

The effectiveness of the scientific and research work carried out on the formation of managerial competence of future physical education teachers is confirmed by the qualitative and quantitative experimental data obtained using empirical methods and methods of mathematical statistics.

Comparative indicators of the ascertaining and final stages of the experimental study confirmed the positive dynamics of the levels of managerial competence of future physical education teachers according to the specified components and demonstrated a total increase in the formation of the studied managerial competence.

The final results of the pedagogical experiment demonstrated the effectiveness of using the pedagogical conditions and the structural-functional model of managerial competence formation in students of the experimental groups identified in the study.

Scientific novelty of the results obtained. For the first time, the pedagogical conditions for the formation of managerial competence of future physical education teachers in HEIs in the conditions of blended learning have been identified and theoretically and methodologically substantiated, an author's program for the formation of managerial competence in bachelors in HEIs has been created, a structural-functional model for the formation of managerial competence in future physical education teachers has been developed as a set of strategic, conceptual-methodological, and criterion-diagnostic blocks that take into account the dynamically changing requirements for the formation of managerial competence in future physical education teachers in HEIs in a blended learning environment; An effective methodology for the implementation of pedagogical conditions in the teaching of professional training disciplines and extracurricular activities has been developed. An author's program for

the formation of managerial competence of bachelors in HEIs has been created. The content and essence of the concepts of «physical education in the field of education «future physical education teacher», «managerial competence», «professional training of future physical education teachers for managerial activities», and «blended learning» have been improved; criteria (personal, knowledge, activity, and reflective) and levels (high (excellent), sufficient (optimal), satisfactory (productive), low (basic)) of the formation of managerial competence of future physical education teachers in HEIs in the context of blended learning. The content of professional training in the formation of managerial competence in future PE (Physical Education) teachers in HEIs has been further developed, and the forms and methods of organizing training have been expanded with the aim of forming this competence in higher education students in a blended learning environment.

Keywords: physical education, higher education institutions, blended learning, future physical education teachers, development of managerial competence, educational process, professional training, communication, managerial activity, information communication technologies, managerial competence

LIST OF THE APPLICANT'S PUBLICATIONS ON THE DISSERTATION THEME

Scientific works presenting the main scientific results of the dissertation

Chen, R. (2024). A Study of the Experience of Training Future Physical Education Specialists in China. *Pedagogical Sciences: Theory, History, Innovative Technologies*, 5(139), 446–455.

DOI: <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2024.05/446-455>

Chen, R. (2024). Formation of the Future Physical Education and Sports Specialists' Managerial Qualities During the Period of Studying at the Higher Educational Institutions. *Innovative Pedagogy*, 5, 216–220.

DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/75.41>

Rebukha, L. & Chen, R. (2024). Pedagogical Conditions for the Formation of Future Physical Education Specialists' Readiness for Managerial Activity in Blended Learning. *Pedagogical Discourse*, 36, 77–83.

DOI: <https://doi.org/10.31475/ped.dys.2024.36.11>

Chen, R. (2025). Formation of managerial competency in future specialists in physical education and sports with the use of theoretical approaches to the blended form of training organization. *Academic notes. Series: Pedagogical Sciences*, 11, 152–156.

DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2025.11.152

Chen, R. (2025). Managerial Competence Development of Future Physical Education Professionals through Hybrid Educational Environments. *Pedagogical Academy: Scientific Notes*, 18. (el. edition).

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15352884>

Chen, R. (2025). Designing a Blended Curriculum for Developing Strategic Thinking in Future Physical Education Professionals. *Academic visions*, 43. (el. edition).

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15352065>

Scientific works certifying the approbation of the dissertation materials

Chen, R. (2022). Innovations in distance education. *Innovations in education: realities and prospects for development: materials of the III International Scientific-Practical Conference Ternopil* (pp. 91–92). WUNU.

Rebukha, L. & Chen, R. (2022). The theoretical basis for the professional ability of management experts in future educational institutions. *Innovations in education: realities and prospects for development: materials of the IV International Scientific-Practical Conference Ternopil* (pp. 72–73). WUNU.

Chen, R. (2023). Analysis of educational technology innovation under curriculum reform. *Innovations in education: realities and prospects for development: materials of the V International Scientific-Practical Conference Ternopil* (pp. 253–255). WUNU.

Chen, R. (2023). On the importance of humanistic education in physical education. *Innovations in education: realities and prospects for development: materials of*

the VI International Scientific-Practical Conference Ternopil (pp. 270–274). WUNU.

Chen, R. (2024). Management Aspects in the Field of Physical Education and Sports. *Innovative approaches to the development of technologies and economics: materials of the scientific and practical conference*. Svalyava (pp. 370–372). WUNU.

Chen, R. (2024). Professional development of general practice teachers: experience at home and abroad. *Development of professional skills of a teacher in the conditions of a new socio-cultural reality: materials of the VII International Scientific-Practical Conference in Ternopil* (pp. 278–279). TOKIPPO.

Chen, R. (2024). Strategies for physical education experts to develop their leadership skills. *Innovative processes in the educational sphere of Ukraine and the countries of Central Europe: state, problems and prospects*, materials of the International Scientific and Practical Conference, Ternopil (pp. 112–113). WUNU.